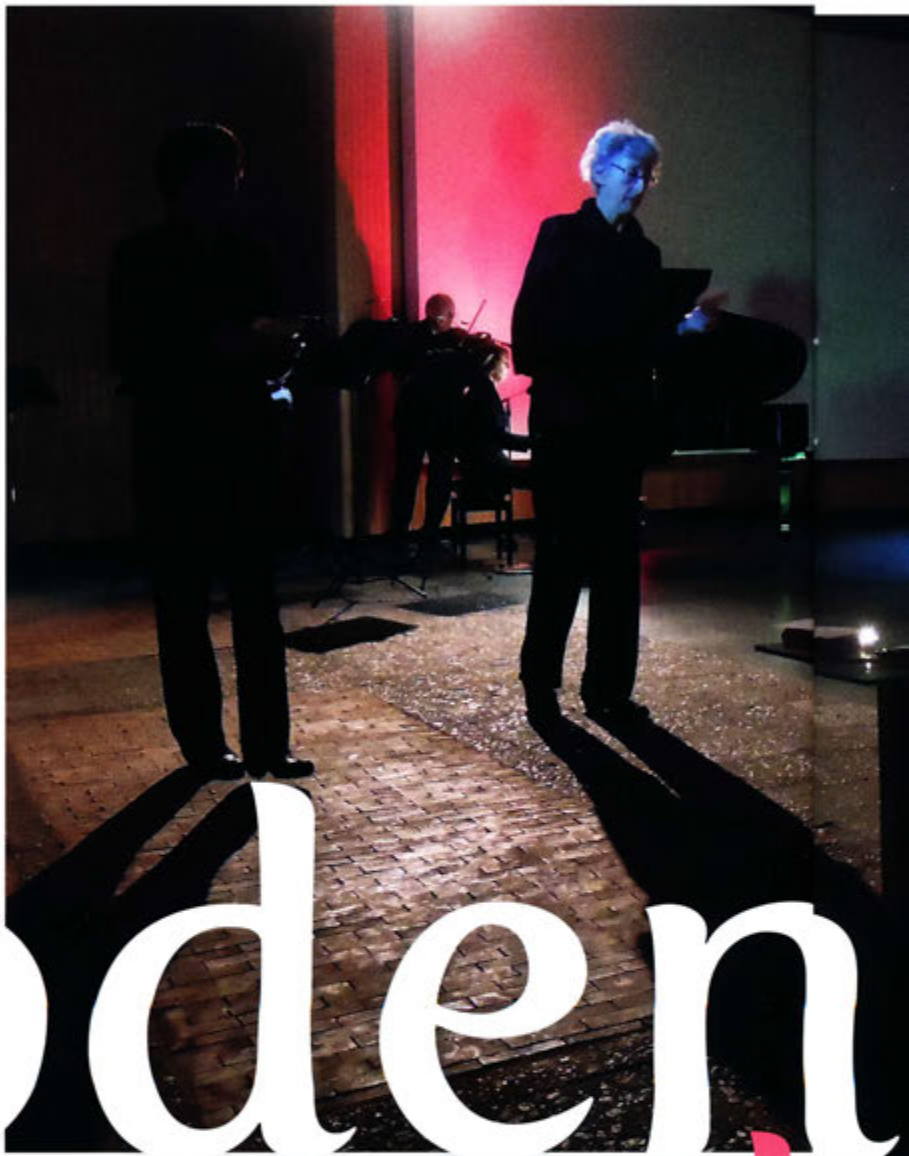


Als verslaggever van *Laetare* bezoek ik begin november *OmAlleZielen* in het Augustijns Centrum de Boskapel in Nijmegen. Dit is een van de vele min of meer geseclariseerde Allerzielenvieringen die op een groot aantal plekken in Nederland in de eerste dagen van november plaatsvinden.



# Doden geden

**Jan Meijering**

**A**ls reporter op verzoek van de redactie naar zo'n viering gaan, is nogal een afstandelijke insteek. Maar juist die ochtend viel bij mij thuis een rouwkaart door de deur. Mijn tante P. is overleden. De zuster van mijn moeder is 84 jaar geworden, een mooie leeftijd, denk ik. Met deze tante was het altijd pret en het liefst over de meest banale

zaken. Als jonge blom in de jaren 50 verbleef ze een tijd Zuid-Frankrijk waar ze een 'pottenbakkertje' als buurman had, een kleine man met grote fonkelende donkere ogen. Hij maakte mooie dingen en ze kocht een schaalte waarop een vis getekend stond. Toen die jaren later kapot viel, gingen de scherven met de vuilnis mee. Een originele Picasso, vertelden haar dochters



FOTO: JAN MEIJERING

# denken

later. Overleden is mijn leuke tante nu en volgende week ga ik naar de crematie, ook voor mijn oom en mijn nichten.

## Zielen van dierbaren

Onderweg naar de Boskapel daalt het besef van waar ik naar toe ga dieper in. Het is een viering

Een kaars opsteken, namen zingen, viool en pianospel in de Boskapel.

om met de zielen van dierbare overledenen samen te zijn. De dode zielen van mijn leven passeren voor mijn geestesoog en vormen een hele stoet die mij terugbrengt naar mijn kinderjaren in de Achterhoek.

Allereerst mijn witte konijn, hij lag heel stil in zijn hok, het kon geen slaap zijn. Ik huilde.

En toen: een jongetje van zes jaar, net als ik. Een verdrietige stoet van kinderen trok aan ons huis voorbij van de kerk naar de begraafplaats. Ik zie het weer haarscherp voor me. Bij begrafenissen deed iedereen in de dorpsstraat de gordijnen of de luiken dicht om de ziel van de overledene niet meer binnen te laten en hem zo naar de hemel te begeleiden. De kerkklokken klonken en voor de rest was het compleet stil, in mijn herinnering. Zo rouwden we in ons dorp samen. En vandaag sloot tante P. zich aan in die droeve rij van dode zielen. Op de kaart staat: *wij gaan haar verschrikkelijk missen.*

De dood snijdt, de dood is altijd pijnlijk.

## Belevingstocht

In de Boskapel word ik ontvangen en uitgenodigd om op mijn eigen manier mijn dierbaren te gedenken, in een belevingstocht langs plekken met muziek, poëzie en beeldende kunst. Ik krijg een plattegrondje mee. Met zorg is de kapel ingericht, stemmig, met veel echte kaarsen. Mensen verzamelen zich, volwassenen, jongeren, kinderen, kleine groepjes, paren, mensen alleen. Er is een gemeenschappelijk begin in een grote kring. Ik hoor dat Augustinus de kracht van de liefde tegenover de kracht van de dood zet, dat geeft de avond perspectief. Dan gaat ieder zijn weg, wat ongemakkelijk, zo ervaar ik, alsof we elkaar wat voor de voeten lopen. Viool en piano spelen slepend. Ik steek een kaars op en plaats die aan de rand van de grote schaal met zand, dicht bij de planten die er naast staan. Mijn tante hield van bloemetjes.

## Handen gevouwen

Ik wil naar buiten, waar je rond een vuur naar gedichten kunt luisteren. Het is fijn om daar te zitten, stil te zijn en in het vuur te staren. Mensen zitten er met hun handen gevouwen. De mevrouw die de gedichten voordraagt, laat blijken



FOTO: KANDRA CARTENS

Luisteren naar gedichten bij het vuur.

dat ze zich niet op haar gemak voelt door het geraas van het verkeer. Dan maar naar binnen naar de stilleruimte. Het is er stil, er staan lege fotolijsten en kaarsen om naar te kijken. Stil, maar niet stil genoeg naar mijn zin, de muziek uit de centrale ruimte trekt me weer naar buiten. In de belendende kamer draait de ontroerende film

*Vader en dochter* van Michael Dudok de Wit. Het is een getekende animatiefilm over een meisje dat haar vader verliest en hem haar hele leven blijft missen. Net als mijn tante, bedenk ik me, wiens vader, mijn opa dus, overleed toen ze nog maar een klein meisje was.

## Augustijns Centrum de Boskapel

Voortgekomen uit de kloosterkapel van de Augustijnen met haar traditie van experimenteren en vernieuwen zet het Augustijns Centrum de Boskapel deze traditie voort als zelfstandige geloofsgemeenschap. Mensen met een katholieke, protestante of niet-kerkelijke achtergrond komen er bij elkaar om zich te laten inspireren door de Augustijnse spiritualiteit. Zonder kerkelijke

ballast maar wel met het know-how uit de kerkelijke traditie op het gebied van rituelen en spiritualiteit probeert de Boskapel aan zoekers en zieners ruimte te bieden voor zingeving en verdieping.

Stichting Augustijns Centrum de Boskapel  
Graafseweg 276  
6532 ZV Nijmegen  
[www.boskapel.nl](http://www.boskapel.nl)

## Namen van dierbaren

Voor haar ga ik een gedenksteen maken van mergel. Ook andere mensen, waaronder enkele kinderen, zijn ijverig met gutsen in mergelsteentjes aan het kerven. De natte steen voelt lekker in mijn hand. Ik maak spontaan een ronde vorm, het leven als een cirkelgang, met een begin en een eind. Het is ook een koepel, het wordt een gebouwtje. Vanuit ons knutselhok horen we stemmen de namen van overledenen zingen. Mensen kunnen namen opschrijven en die worden dan door twee zangeressen gezongen. Dit is een sterk ritueel. '... 36 jaar, ... 57 jaar, ... mijn vader'. Er ontstaan spontaan gesprekken: 'Zo oud ben ik nu ook' en: 'Toen ik die leeftijd had, vielen veel mensen om mij heen weg'. Mijn kunstwerk breng ik naar een stellage, waar al

veel steentjes geplaatst zijn. Hierop ook weer namen en symbolen. Het wordt een mooi monument.

## Goed om te vieren

Verhalen worden ook uitgewisseld bij de 'tafel van herinneren'. De tafel is mooi gedekt. We worden uitgenodigd om aan een dode te denken door mooie verhalen over hem of haar te vertellen en herinneringen met elkaar te delen. Dan kunnen we naast het verdriet ook vrolijk zijn. Een meneer zegt: 'Het is goed dat we dit hier deze avond vieren. Vorig jaar was ik er ook en volgend jaar kom ik weer.'

Een groot koor zingt een *Ave Maria* in de centrale ruimte. Mensen op de stoelen zingen mee. Er zijn daar ook gedichten opgehangen. Ik lees: 'De mensen van voorbij' ... 'bij God mogen ze wonen.' We eindigen samen in een grote kring, vier rijen dik. Daar eten we een druif van de levensboom en drinken een glas wijn om te proberen 'het leven te vieren.' Ik neem mijn steen mee voor mijn tante. Enkele dagen later leg ik die bij haar in de kist. <



Jan Meijering is beeldend kunstenaar en redactielid van *Laetare*.

Een kaars aansteken voor de dierbare overledene.

Het Augustijns Centrum is een zelfstandige geloofsgemeenschap van mensen met een katholieke, protestantse of niet-kerkelijke achtergrond.



Het gutsen van gedenkstenen.